

PÁLYAMŰ

A Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumának működésével kapcsolatos hosszú távú tervekről
és azok megvalósításának ütemezéséről

Szeged, 2019. április 25.

dr. Szeghő Katalin
a Szegedi Ítéltábla tanácselnöke

Bevezető gondolatok

Úgy vélem, valamely tisztség betöltésére kiírt pályázat elnyerését célzó pályamű elkészítésekor a pályázónak mindenekelőtt számot kell vetnie azzal, az adott tisztség milyen alapvető feladatok ellátását kívánja meg a tisztséget betöltő személytől, ő maga képes-e ezeket a feladatokat elvégezni, illetve miként kíván azoknak eleget tenni. Az, hogy mik egy bírósági kollégiumvezető feladatai, jogszabályok, belső szabályzatok rögzítik. Az e szabályokból következő legalapvetőbb, legfontosabb feladata véleményem szerint az egységes, törvényes és színvonalas ítélkezési gyakorlat elősegítése, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített azon alkotmányos alapjog érvényesülésének biztosítása, miszerint „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy (...) valamely perben a jogait és kötelességeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

Ennek az alapvető feladatnak a teljesítése érdekében a kollégiumvezetőnek figyelemmel kell kísérnie az adott kollégium illetékességi területén működő bíróságok gyakorlatát, fel kell tárnia az esetleges hibákat, hiányosságokat, az ítélkezési tevékenység során felmerülő vitás jogalkalmazási kérdéseket, a téves, helytelen gyakorlat vagy mulasztások kiküszöbölése érdekében meg kell tennie a szükséges intézkedéseket, a vitás jogértelmezési kérdésekben kezdeményeznie kell az általa vezetett kollégium vagy felsőbb bírói fórum állásfoglalását. Mindez a részben szakmai, részben igazgatási jellegű tevékenység megköveteli egyfelől az Országos Bírósági Hivatallal (OBH), a társkollégiumokkal és a Kúria Polgári Kollégiumával való szoros együttműködést, másfelől egy sokrétű, a folyamatos és közvetlen kommunikációt biztosító kapcsolatrendszer kiépítését az ítélőtábla, valamint az illetékességi területén működő törvényszékek és járásbíróságok, illetve az ott ítélkező bírák között.

A fent vázolt feladatok ez idő szerint különösen komoly kihívást jelentenek és súlyos felelősséget rónak a Szegedi Ítélőtábla Polgári Kollégiumának leendő vezetőjére. Egyrészt ugyanis a polgári jog országos tekintélynek örvendő, szakmai körökben általános tisztelettel, megbecsüléssel övezett kimagasló alakja, a kollégium éléről nyugdíjazására figyelemmel távozó dr. Kemenes István nagyon magasra tette a mércét. Az ítélkezésben,

határozatszerkesztésben, a vitás jogalkalmazási kérdések feltárását, megoldását célzó vitaanyagok, tanulmányok kidolgozásában általa mutatott és a munkatársaitól is megkövetelt igényesség, szakmai színvonal megőrzése a jövőre nézve kiemelt feladat. Másrészt a polgári anyagi jog és eljárásjog közelmúltban hatályba lépett új kódexei vetnek fel a napi ítélkezés során folyamatosan újabb és újabb jogértelmezési, jogalkalmazási kérdéseket, amelyekre minél hamarabb megnyugtató, meggyőző válaszokat kell találni a polgárok szolgálatát biztosító, a közjónak és a józan észnek megfelelő jogalkalmazás eszméjének megvalósulása, a magánjogi jogviták tisztességes eljárás elvén nyugvó rendezése, az anyagi jogok hatékony érvényre juttatása, az ítélkezés kiszámíthatóságának előmozdítása és a polgári igazságszolgáltatás iránti közbizalom erősítése érdekében.

A bíró számára a törvények adottak, döntéseit azok alapján kell meghoznia, függetlenül attól, egyetért vagy nem az ott lefektetett szabályokkal, jónak vagy rossznak ítéli azokat. Az viszont már a bírón múlik, jól választja-e ki az elbírálandó jogvitára irányadó jogszabályokat, helyesen értelmezi-e, megfelelően alkalmazza-e azok rendelkezését, hogyan birkózik meg a törvényi szabályozás esetleges hiányosságaival, nem egyértelmű kitételeivel. Örök érvényűek Plósz Sándor szavai: „Jobb a rossz törvény jó bírakkal, mint a jó törvény rossz bírakkal.” A kollégiumvezető elsőrendű feladata, segítse a bírakat abban, hogy „jó bírák” legyenek akkor is, ha az általuk alkalmazandó törvények nem tökéletesek.

Mindezek előrebocsátása után az alábbiak szerint részletezem a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumának működésével kapcsolatos hosszú távú terveimet, illetve az azok megvalósításával kapcsolatos konkrét elképzeléseimet, amelyek során figyelemmel voltam a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 124. § (1) bekezdése, a 6/2015 (IX. 30.) OBH utasítás 28. §-a és a Szegedi Ítéltábla Szervezeti és Működési Szabályzata alapján a kollégiumvezetőre háruló feladatokra, továbbá az OBH elnöke által a bírósági szervezet számára meghatározott stratégiai célokra, az OBH szabályzataira valamint az ítéltábla elnöke által megfogalmazott közép- és hosszú távú tervekre.

Végül szükségesnek tartom jelezni, hogy 2022. április 14. napján betöltöm a 65. életévemet és egyben elérem az általános öregségi nyugdíjkorhatárt, így – a jelenleg hatályos jogszabályi rendelkezések értelmében - ettől az időponttól megszűnik a bírósági szolgálati jogviszonyom.

Ennek ellenére úgy érzem, a nyugdíjazásomig hátralévő közel 3 év elég hosszú idő ahhoz, hogy a lentebb vázolt elképzeléseimet megvalósíthassam.

I.

Az ítélkezés időszerűsége és megalapozottsága

1. A Szegedi Ítéltábla ítélkezésének időszerűsége az ügyforgalmi adatok tükrében

1.1. Általános jellemzők

A civilisztikai ügyszak 2018. évi ügyforgalma az előző három év összehasonlításában

idősor/ügyforgalom	2015.	2016.	2017.	2018.
Érkezett ügyek	1911	2045	1598	1168
változás százalékban	110,21%	107,01%	78,14%	73,09%
Érkezett peres ügyek	379	427	502	364
változás százalékban	98,19/	112,66/	117,56/	72,51%
Befejezett ügyek	1970	2078	1530	1315
változás százalékban	115,95%	105,48%	73,63%	85,95%
Befejezett peres ügyek	406	438	400	516
változás százalékban	101,25%	107,88%	91,32%	129,00%
Év végén folyamatban maradt ügyek	288	255	324	177
változás százalékban	83,00%	88,54%	127,06%	54,63%
Folyamatban marad peres ügyek	137	126	228	76
változás százalékban	83,54%	91,97%	180,95%	33,33%

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumához érkezett ügyek számára a 2010-es évek elejétől jellemző folyamatos ügyérkezés-növekedés nemcsak megállt, hanem a visszajára fordult. A 2016. évi 2045 érkezett üggyhöz képest már

2017. évben is 447 ügyel kevesebb érkezett, a 2017. évi 1598 érkezett ügghöz képest pedig 2018. évben további 430 ügyel érkezett kevesebb (a 2017. évi érkezésnek 73%-a).

Az ügyérkezés számottevő csökkenése országos szinten általánosan jellemző tendencia, aminek meghatározó oka az új polgári perrendtartás hatályba lépése. A professzionális pervitelre modellezett új eljárásjogi rendelkezések, a megváltozott perszerkezet olyan kihívások elé állították a feleket, jogi képviselőket és a bírakat is, amelyekkel – legalábbis átmenetileg – megbirkózniuk nem sikerült. Mindez megmutatkozott a visszautasítások viszonylag magas számában, és ezzel összefüggésben is a jogi képviselők korábbinál sokkal óvatosabb eljárás-kezdeményezési gyakorlatában. Vélelmezhető, hogy az új eljárási szabályok gyakorlatának kialakulásával az ügyérkezés mennyisége is stabilizálódik majd.

A Szegedi Ítéltáblán tapasztalható ügyérkezés-csökkenés másik oka az ún. devizás perekben keresendő. E perek ugyanis jelentős részben a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelensége tárgyában indított per kategóriába tartoztak, s ennek megfelelően az 1952. évi Pp. 23. § (1) bekezdés k) pontja alapján elbírálásukra elsőfokon a törvényszékek, másodfokon pedig az ítéltáblák rendelkeztek hatáskörrel. A új Pp. hatályba lépésével azonban – a 30 millió Ft-os perértéket meghaladó ügyek kivételével – ezeket a pereket elsőfokon a járásbíróóságok, míg másodfokon a törvényszékek bírálják el.

A 2018. évi befejezéseket vizsgálva megállapítható, hogy a 2018. évben befejezett ügyek száma az érkezett ügyek mennyiségét 147 ügyel haladta meg, ennél fogva az év végén folyamatban maradt ügyek száma a korábbi évhez képest jelentősen – 147 ügyel – csökkent. A befejezett ügyek száma a 2017. évi 1530 befejezéshez képest ugyan csökkent, nyomatékosan hangsúlyozni kell azonban, hogy azon belül a befejezett peres ügyek száma jelentősen növekedett. A statisztikai adatok tehát egyértelműen mutatják, hogy a másodfokú tanácsok munkavégzésének intenzitása az ügyérkezés csökkenés ellenére változatlanul magas volt, és ez vezetett a folyamatban maradt ügyek számának igen kedvező alakulásához.

A civilisztikai tanácsok ügyforgalma polgári-gazdasági ügyszakban 2018. január 1-től 2018. december 31-ig

Tanács	ÉRKEZETT							BEFEJEZETT							FOLYAMATBAN MARADT									
	Polgári ügyek			Gazdasági ügyek				Összesen	Polgári ügyek			Gazdasági ügyek				Összesen	Polgári ügyek			Gazdasági ügyek				Összesen
	Pf.	Civil sz.	Egyéb	Gf.	Fpkf.	Cgf.	Egyéb		Pf.	Civil sz.	Egyéb	Gf.	Fpkf.	Cgf.	egyéb		Összesen	Pf.	Civil sz.	Egyéb	Gf.	Fpkf.	Cgf.	
I.	99	45	224	6	0	37	16	136	46	228	9	0	44	18	481	32	7	13	3	0	1	1	57	
össz	368			59					410			71					52			5				
II.	142	2	222	4	0	0	9	212	2	224	2	0	0	9	449	19	0	9	2	0	0	0	30	
össz	366			13					438			11					28			2				
III.	38	0	11	75	198	0	40	77	0	13	80	176	0	39	385	1	0	0	19	64	0	6	90	
össz	49			313					90			295					1			89				
	279	47	457	85	198	37	65	425	48	465	91	176	44	66	1315	52	7	22	24	64	1	7	177	
össz	783			385				1168	938			377				1315	81			96				177

Közismert, hogy a civilisztikai ügyszakban az ügyek szakmai nehézségi foka, az elbírálásuk ésszerű időtartama, a döntések meghozatalának munkaigényessége nagymértékben eltérő, ezért célszerű az ügyforgalmi adatok megoszlásának differenciált bemutatása.

1.2.1. Polgári és gazdasági ügyek megoszlása

2018. évben az érkezett ügymennyiség mintegy 2/3-a volt polgári és 1/3-a gazdasági ügy, míg a befejezéseket tekintve ez az arány már 71:29 a polgári ügyszak javára. Tekintve emellett, hogy az ügyérkezés-csökkenés meghatározóan a polgári ügyszakot érintette, ahol viszont a befejezések száma az érkezett ügyek számát lényegesen meghaladta, a folyamatban maradt ügyek száma a polgári ügyszakban csökkent le drasztikusan a 2017. évi adatokhoz képest.

Az érkező és befejezett gazdasági ügyek mennyisége ugyan szintén csökkent, ennek mértéke azonban nem szignifikáns, lényegesebb ügyforgalmi változásra nem utal.

1.2.2. A peres ügyek aránya és belső megoszlása

A civilisztikai ügyszakban 2018. évben összesen 364 peres ügy érkezett, amelyből 279 polgári (Pf.) és 85 gazdasági (Gf.) peres ügy volt.

Az előző évhez viszonyítva megállapítható, hogy a gazdasági peres ügyek száma növekedett – a 2017 évi 75 peres ügghöz képest 10 peres üggyel érkezett több –, a polgári ügyszakban viszont az érkező peres ügyek száma jelentősen csökkent. A 2017. évi 427 peres ügghöz képest 2018. évben 148 peres üggyel érkezett kevesebb.

Mindkét ügyszakban emelkedett a befejezések száma a 2017. évi adatokhoz viszonyítva. A polgári peres ügyekből 85, míg a gazdasági perekből 6 üggyel többet fejeztek be a tanácsok 2018. évben.

Lényeges kiemelni, hogy a Szegedi Ítéltábla civilisztikai ügyszakában az év végére kialakult kedvező ügyforgalmi helyzet, a folyamatban maradt ügyek viszonylag alacsony száma annak tudható be, hogy mind a polgári, mind a gazdasági ügyszakban a befejezett peres ügyek száma az előző évhez képest növekedett, és különösen nagy mértékben haladta meg az érkező peres ügyek mennyiségét.

1.2.3. A nemperes ügyek aránya és belső megoszlásuk

Az ítéltábla polgári kollégiumához 2018. évben 27 %-kal kevesebb nemperes ügy érkezett az előző évhez képest, míg a befejezett ügyek száma lényegében megfelel az érkező nemperes ügyek számának.

A nemperes ügyeken belül a felszámolási ügyszak ügyforgalmi helyzete lényegében megfelel a korábbi évekének, a cégügyek száma és befejezése valamelyest növekedett, míg a civil szervezetekkel összefüggő nemperes ügyérkezés és befejezés a korábbi évhez képest lényegében változatlan maradt.

A statisztikai szempontból „Egyéb nemperes ügyek” közé sorolt, vegyes ügýtípusban az érkezések és a befejezések száma közel egyenlő. Az előző évek érkezési adataival összehasonlítva ugyanakkor megállapítható, hogy az egyéb nemperes ügyek száma nagymértékben lecsökkent, aminek elsődleges oka a törvényszékek gazdasági hivatalai által kezdeményezett végrehajtási eljárásokat érintően a végrehajtást foganatosító bíróság kizárása kérdésének korábbiakhoz képest eltérő megítélésében keresendő.

1.3. Az ügyek pertartama

Befejezett ügyek pertartama ügycsoportonkénti bontásban 2018. január 1. - december 31.

Ügycsoport	A befejezett ügyek pertartama				
	0-3 hónap	3-6 hónap	6-12 hónap	1-2 év	Összesen
Pf.	94	210	118	3	425
	22,12%	49,41%	27,76%	0,71%	100,00%
Civil Knyf.	47	0	0	0	47
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Egyéb	457	9	0	0	466
	98,07%	1,93%	0,00%	0,00%	100,00%
Gf.	24	53	14	0	91
	26,37%	58,24%	15,38%	0,00%	100,00%
Fpkf.	119	32	25	0	176
	67,61%	18,18%	14,20%	0,00%	100,00%
Cgf.	13	0	0	0	13
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Egyéb	90	7	0	0	97
	92,78%	7,22%	0,00%	0,00%	100,00%
Összesen	844	311	157	3	1315
	64,18%	23,65%	11,94%	0,23%	100,00%

A táblázatban rögzített statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy a civilisztikai ügyszakban 2018. évben befejezett ügyek 88%-ában a pertartam nem haladta meg a 6 hónapot. Külön is kiemelendők a nemperes cégügyek és a civil szervezetekkel összefüggő nemperes ügyek, amelyek kivétel nélkül befejeződtek az érkezéstől számított 3 hónapon belül. Ugyancsak kedvező adatnak minősíthető, hogy a 425 befejezett ügyből mindössze 3 polgári peres ügy haladta meg az egyéves pertartamot. A másodfokú eljárás elhúzódásának mindhárom ügyben az volt az oka, hogy az ítéletábra – az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének elkerülése érdekében – maga folytatott le szakértői bizonyítást.

Folyamatban maradt ügyek pertartama ügycsoportonkénti bontásban 2019. február 28-án

Ügycsoport	A folyamatban maradt ügyek pertartama				
	0-3 hónap	3-6 hónap	6-12 hónap	1-2 év	Összesen
Pf.	40	12	3	0	55
	72,73%	21,82%	5,45%	0,00%	100,00%
Civil Knyf.	5	0	0	0	5
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Egyéb	22	2	1	0	25
	88,00%	8,00%	4,00%	0,00%	100,00%
Gf.	19	1	1	1	22
	86,36%	4,55%	4,55%	4,55%	100,00%
Fpkf.	29	11	11	0	51
	56,86%	21,57%	21,57%	0,00%	100,00%
Cgf.	3	0	0	0	3
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Egyéb	7	0	0	0	7
	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Összesen	125	26	16	1	168
	74,40%	15,48%	9,52%	0,60%	100,00%

A táblázat adataiból látható, hogy a folyamatban lévő ügyek mintegy 3/4-ének pertartama 3 hónap alatti, míg a 10%-ot kitevő 6 hónapot meghaladóan folyamatban lévő ügyek többsége bonyolult, nehéz megítélésű felszámolási ügy. Mindazonáltal véleményem szerint ez utóbbi ügycsoportban is csökkenthető a pertartam, ezért a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani a felszámolási ügyek intézésének időszerűségére.

2. Az ítélkezés színvonala, megalapozottsága

Dr. Kemenes István, aki több mint 15 éven keresztül vezette a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumát, kezdettől fogva kiemelt hangsúlyt fektetett az ítélőtábla döntéseinek megalapozottságára, a színvonalas határozatszerkesztésre. E törekvés eredményességét mutatja, hogy az ítélőtábla civilisztikai tanácsainak határozataival szemben benyújtott – érdemben vizsgált – felülvizsgálati kérelmek tárgyában a Kúria nagyobb részt hatályában fenntartotta az ítélőtábla határozatát. A 2018. évben visszaérkezett összesen 131 határozatból a Kúria 51 ügyben a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül utasította el (39%), míg az érdemi döntéseket tekintve 50 ügyben a határozatot a Kúria hatályában fenntartotta (38%), további 30 ügyben a jogerős határozatot hatályon kívül helyezte és azt részben vagy egészben megváltoztatta (23%). Megjegyzésre érdemes, a felülvizsgálati eljárás során a megváltoztatások viszonylag magas százalékos aránya az elmúlt évben egy konkrét jogkérdés

(az ún. ténytanúsítvánnyal kapcsolatos általános szerződési feltételek tisztességtelensége) eltérő jogi megítéléséből adódott.

A döntések helyességén túl a határozatok indokolásának logikus felépítését, a jogi érvelés kidolgozottságát, iránymutató jellegét tükrözi, hogy a Szegedi Ítéltábla határozatai rendszeresen megjelennek a Bírósági Döntések Tárában, az Ítéltáblai Határozatok Tárában, emellett a Kúria polgári és gazdasági szakágú elvi közzétételi tanácsai által ez idáig elvi döntésként közzétenni rendelt 27 polgári határozatból 10, a 13 gazdasági határozatból pedig 5, a két ügyszakot érintően összesen a határozatok több mint 1/3-a a Szegedi Ítéltábla határozata volt.

3. Az elkövetkezendő időszak feladatai

3.1. Az ítélezés megalapozottsága, színvonala, időszerűsége terén elért eredmények megőrzését a jövőre nézve is alapvető követelménynek tartom. Fontosnak ítélem az általános 30 napos ügyintézési határidő maradéktalan betartását, annak szigorú ellenőrzését, továbbá hogy az ügyek döntő többsége változatlanul befejezésre kerüljön hat hónapon belül. Ugyancsak kiemelt jelentőségű a határozatok érdemi részének egyértelmű - marasztaló rendelkezés esetén a végrehajthatóság kritériumainak is megfelelő – megszővegezése, az indokolás logikus felépítése, világos, közérthető megfogalmazása, a jogi érvek meggyőző kifejtése, indokolt esetben az adott ügyben felmerült jogértelmezési kérdésben elvi szintű – más hasonló ügyben is irányadónak tekinthető – megállapítások megjelenítése.

3.2. Lényeges, hogy az egységes jogalkalmazás biztosítása érdekében a bírák az egyes ügyekben felmerülő jogértelmezési kérdéseket megbeszéljék egymással, s különösen egy-egy új jogintézmény mikénti alkalmazása terén közösen alakítsák ki a követendő joggyakorlatot. Ennek a napi szinten előforduló, ad hoc jellegű egyeztetéseken túl az ítéltáblán belüli intézményesített formája – a kollégiumi ülések mellett – elképzelésem szerint a tanácselnöki értekezlet. Ezeket szükség szerinti gyakorisággal (általában havonta, kéthavonta) hívná össze a kollégiumvezető, megjelölve a megvitatásra váró – akár az ítéltábla, akár az alsóbb bíróságok bírái által felvetett - kérdéseket. Az értekezleteken a kollégiumvezetőn és a tanácselnökökön kívül indokolt esetben részt vehetnének a törvényszéki kollégiumvezetők, és az ítéltábla adott kérdésre „szakosodott” bírója, titkára is. A megbeszélések eredményéről, az elfogadott véleményekről készült emlékeztetőt közzétennénk az ítéltábla intranet hálózatán.

3.3. Kiemelt figyelmet kell fordítani a 2018. január 1. napján hatályba lépett polgári perrendtartás szabályainak készségi szintű elsajátítására, a felmerülő jogértelmezési, jogalkalmazási kérdések folyamatos összegyűjtésére, megvitatására. Nagy segítséget jelentenek e téren a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozásai, valamint a Kúria új Pp. jogalkalmazási kérdéseivel foglalkozó Konzultatív Testülete által elfogadott állásfoglalások, továbbá az OBH mellett működő, az új Pp. hatályosulását segítő Munkacsoport összefoglalói, és az OBH Jogi Főosztályának közreműködésével készült ún. Benchmarkban közzétett határozatminták. Ez utóbbi elkészítésében ítéltáblai koordinátorként tanácselnökséimmel részt vettünk, emellett tagja vagyok a Kúria új Pp. jogalkalmazási kérdéseivel foglalkozó Konzultációs Testületének, így módomban áll közvetlenül is részt venni a felvetődő problémák elmélyült átgondolásában, megválaszolásában. Ugyancsak hasznosnak ítélem az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó - az OBH elnökének javaslatára felállított – helyi munkacsoportok tevékenységét, az általuk kialakított vélemények, jó gyakorlatok többi munkacsoport számára történő hozzáférhetővé tételét.

Lényegesnek tartom ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a polgári eljárás nem válhat öncélúvá. Nem feledkezhetünk meg arról, hogy a polgári perrendtartás rendeltetése a magánjogi jogviták rendezését biztosító eljárás kereteinek megteremtése. Az egyes rendelkezések értelmezése során nem hagyható figyelmen kívül a törvény preambulumban is rögzített jogalkotói cél: „a magánjogi jogviták tisztességes eljárás elvén nyugvó rendezése az anyagi jogok hatékony érvényre juttatása érdekében.” Nem értek egyet a formális szemléletmóddal, a keresetlevelek dömpingszerű visszautasításával, a „tanulja meg az ügyvéd” felfogással. A bírói hivatás szolgálatot jelent, nem pedig hatalomgyakorlást.

3.4. Az ítélezés időszerűségének, megalapozottságának, magas színvonalának elősegítése terén hangsúlyos feladatnak tekintem az ítéltábla illetékességi területén működő törvényszékek és járásbíróóságok ítélezési tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérését, az egyes jogesetkből lesűrhető vitás jogértelmezési, jogalkalmazási kérdések összegyűjtését, szakmai fórumokon való megvitatását, megoldási javaslatok kidolgozását, az egységes jogalkalmazást hatékonyan segítő eszközök, fórumok rendszeresítését. Mindehhez elengedhetetlenül szükséges szorosabbra vonni az alsóbb bíróságokkal való együttműködést, az eddigi jó gyakorlatokat megtartva továbbiak kialakításával. Konkrét – a Szegedi Ítéltábla elnökével egyeztetett - elképzeléseim e téren az alábbiak:

3.4.1. Az aktuális jogalkalmazási, jogértelmezési kérdésekben rendszeres szakmai tanácskozások szervezése a törvényszékek és járásbíróságok bíráinak a bevonásával.

3.4.1.1. Ennek egyik fórumát természetesen továbbra is a „hagyományos” kollégiumi ülések jelentenék, ahol – a Kúria és a törvényszékek témajavaslatait is szem előtt tartva – egy-egy aktuális, átfogóbb kérdéskört érintően a bírói gyakorlatot elemző, az ahhoz kapcsolódó elméleti, dogmatikai okfejtést tartalmazó vitaanyag alapján kerülne sor az érintett kérdések megvitatására, és annak eredményeként szükség esetén kollégiumi állásfoglalás elfogadására, illetve jogegységi eljárás vagy – az OBH közvetítésével – jogszabály-módosítás kezdeményezésére. Fenntartandó ezzel összefüggésben az a jól bevált gyakorlat, hogy első lépésként a törvényszékek kollégiumai külön-külön megvizsgálják az adott törvényszéken illetve az illetékességi területükhöz tartozó járásbíróságokon folytatott gyakorlatot, ennek alapján elkészítik a saját vitaanyagukat, amit kollégiumi ülésen megtárgyalnak, majd ezek tapasztalatait összegezve vizsgálja és elemzi az ítélőtábla kollégiuma a kérdéses témát.

3.4.1.2. Új fórumként kerülnének megrendezésre workshop jellegű szakmai konferenciák – egyfajta kibővített kollégiumi ülések – aktuális jogalkalmazási kérdésekben évente 3-4 alkalommal. Ezekben a tanácskozásokon a kollégium tagjain kívül részt vennének (vehetnének) a Szeged Ítélőtábla illetékességi területén működő valamennyi törvényszék és járásbíróság adott témát érintő ügyeket intéző, illetve az iránt érdeklődő bírái, titkárai, fogalmazói. A tanácskozást megelőzően összegyűjtenénk a felmerülő kérdéseket. A tanácskozás az e kérdések alapján készülő vitaindító előadásokkal kezdődne, majd a résztvevők aktív közreműködésével folytatott vitával, beszélgetéssel folytatódna. Végül a tanácskozásról készült emlékeztetőben összegeznénk a megbeszélés eredményét, adott esetben sor kerülhetne kollégiumi vélemény elfogadására, vagy a megnyugtatóan nem tisztázható kérdések felsőbb fórum (Kúria Polgári Kollégiuma, a Kúria mellett működő konzultatív testületek, joggyakorlat-elemző csoportok, az OBH elnöke által szervezett szakmai testületek) elé utalására. E fórum által megtárgyalandó első témák lehetnének pl. a hibás teljesítés, a deviza alapú kölcsönszerződések, a polgári eljárásjog új jogintézményei, a felszámolás és a civil szervezetek, de napirendre tűzhetnének akár olyan tárgyköröket is, amelyek ítélőtáblai szinten nem jelennek meg (mint pl. a személyállapotú perek), természetesen ez utóbbiakat érintően a törvényszéki kollégiumok elsődleges közreműködésével. Ugyanakkor ettől eltekintve is fontos szerepet kapnának a törvényszéki

kollégiumok a konkrét témák, az azokon belül hangsúlyos részterületek, kérdések kiválasztásában, a vitaindító anyagok előkészítésében.

3.4.1.3. Fontosnak tartom fenntartani az OBH elnökének kezdeményezése alapján a tavalyi évben kialakított helyi konzultációs fórumokat. Ezek lényege, hogy az ítélőtábla valamennyi civilisztikai tanácsa évente egy alkalommal – előre egyeztetett időpontban – külön-külön ellátogat az egyes törvényszékekre, ahol az adott tanács referádájába tartozó ügyeket tárgyaló (intéző) törvényszéki és járásbírói bírák, titkárok részvételével kerül sor szakmai tanácskozásra. Ezeken az ítélőtábla tanácselnöke ismerteti a másodfokú ítélezés során szerzett tapasztalatokat, feltárva mind a hibákat, hiányosságokat, mind a jó gyakorlatokat, ezt követően pedig a helyi bírák aktív részvételével folytatott közvetlen beszélgetés keretében kerülnek megvitatásra a felmerülő kérdések. A tanácskozások eredményességét elősegíti a kérdések előzetes összegyűjtése, de a bírák természetesen magán a megbeszélésen is felvethetik kérdéseiket. Az eddigi tapasztalatok e téren nagyon kedvezőek, a törvényszékektől kapott visszajelzések szerint a helyi bírák kifejezetten hasznosnak ítélték ezeket a konzultációkat.

Ezek a tanácskozások alkalmasak a tanácselnöki feljegyzések ismertetésére is, amire indokolt esetben, vagy a bírák kérésére egyéenként kerül sor.

3.4.1.4. Az alsóbb bíróságokkal való együttműködés további területét jelentheti a törvényszékek kollégiumai által szervezett szakmai rendezvényeken való aktív részvétel az ítélőtábla kollégiumvezetője, illetve az illetékes szaktanács tagjai részéről. Az elmúlt hónapok tapasztalatai azt mutatják, hogy erre az alsóbb bíróságok részéről is mutatkozik igény. A Kecskeméti Törvényszék például a területén működő járásbírói bíróságok „devizás” ügyeket tárgyaló bírái részére 2018. decemberében szakmai értekezletet szervezett, amelynek eredményessége érdekében a törvényszék elnökének kezdeményezésére „A SZÍT gyakorlata a deviza alapú kölcsönszerződések tárgyában indult perekben” címmel összeállítást készítettem az ilyen perekben a felek részéről gyakran előforduló jogi érvekre, hivatkozásokra adható válaszokról az ítélőtábla által hozott döntések alapján. Az anyagot eljuttattam az ítélőtáblához tartozó valamennyi törvényszékhez, ahonnan pozitív visszajelzéseket kaptam. Ugyancsak a „devizás” pereket érintően merült fel igény a Szegedi Törvényszék kollégiumvezetője részéről, hogy – mint a Kúria mellett felállított, a DH törvények hatálya alá tartozó szerződések érvénytelenségével kapcsolatos perekkel foglalkozó Konzultációs Testület tagja – tájékoztassam az ilyen pereket tárgyaló bírakat arról, a Konzultációs Testület a 2019. április

10. napján tartott ülésén miként foglalt állást az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségéről, az egyes ügyekben a bírák milyen szempontok alapján döntenek ebben a kérdésben.

A fenti példák véleményem szerint jól mutatják, hogy az ítélezés megalapozottsága, színvonala, a jogalkalmazás egységessége érdekében szükség van a különböző szintű bíróságok közötti folyamatos együttműködésre, amelynek az előre megtervezett témákban, formákban és időpontokban tartott tanácskozásokon túl a napi ítélezés által felvetett igényeknek megfelelően ki kell terjednie az újszerű megoldásokra is.

3.4.2. Lényegesnek tartom, hogy a bírák egyéneként is megkapják napi ítélezési munkájuk során a szükséges, illetve az általuk igényelt szakmai támogatást, segítséget.

3.4.2.1. Ennek egy új fóruma lehetne egyéni konzultációs napok szervezése. Ez a gyakorlatban úgy működne, hogy minden ítélőtáblai tanácselnöknek – a kollégiumvezetőt is ideértve – minden hónapban lenne egy előre meghatározott „fogadónapja” (pl. minden hónap második keddje), ahol bármely alsóbb szintű bíróságon ítélező bíró (vagy kisebb bírói csoport) igényelhetné a tanácselnökkel való egyéni konzultációt előzetesen eljuttatott kérdésekben. Ez a fórum lehetővé tenné egyrészt a ritkábban előforduló, illetve speciális kérdések megbeszélését, másrészt hogy azok a bírák is megoszthassák gondolataikat tapasztaltabb kollégáikkal, akik szélesebb körű fórumokon nem szívesen terhelnék bírótársaikat egyéni vagy annak vélt jogalkalmazási problémáikkal.

Ezek az egyéni konzultációk történhetnek közvetlen személyes megbeszélések formájában, de elektronikus eszközök (pl. Skype) igénybevételevel is.

Hangsúlyozni szükséges azonban, hogy az egyéni konzultációk nem járhatnak a bírói függetlenség sérelmével, sem a kérdés, sem a válasz nem irányulhat arra, konkrét ügyben a bíró milyen döntést hozzon.

3.4.2.2. Gyakran előfordul, hogy a bírák napi munkájuk során olyan jogértelmezési, jogalkalmazási problémával találkoznak, amelyre rövid időn belül választ, megoldást kell találniuk. Ebben nyújthatna számukra gyors segítséget egy – csak az ítélőtábla illetékességi területén működő bíróságok bírái és titkárai számára hozzáférhető – vübe felület kialakítása, ahová a bírák és a titkárok feltölthetik az aktuális, gyors megválaszolást vagy konzultációt igénylő kérdéseiket. Ezeket a kollégiumvezető „kiszignálná” a megfelelő szaktanácsra,

amelynek elnöke – indokolt esetben a tanács tagjainak és a kollégiumvezetőnek a bevonásával – öt munkanapon belül megválaszolná azokat.

3.4.2.3. Szükségesnek tartom nagyobb figyelmet fordítani a tanácselnöki feljegyzések készítésére azzal, hogy az OBH által erre rendszeresített formanyomtatvány egyes rubrikáinak kitöltésén túl a tanácselnökök a konkrét ügyben tapasztalt pervezetési, határozatszerkesztési hibák, hiányosságok megjelölése mellett térjenek ki a jó megoldások, színvonalas jogi okfejtések kiemelésére is.

3.4.2.4. Nagyban elősegítheti a törvényszékeken és járásbíróságokon ítélkező bírák munkájának hatékonyságát, időszerűségét és színvonalát az ítélőtáblán kirendelés alapján történő munkavégzés. A tapasztalatok szerint ez idáig ezzel a lehetőséggel elsősorban az elsőfokú ügyeket tárgyaló bírák éltek, de véleményem szerint a másodfokon eljáró bírák felrendelése is hasznos gyakorlatok, jó megoldások kölcsönös megismerését eredményezné a törvényszéki és az ítélőtáblai bírák számára.

3.5. A jogalkalmazás egységének biztosítása, valamint a megalapozottság, az időszerűség és a magas színvonal követelményeinek megfelelő ítélkezés elősegítése szempontjából nélkülözhetetlen a társkollégiumokkal, a szakmai testületekkel való szoros kapcsolattartás, az utóbbiak munkájában való aktív részvétel.

3.5.1. Az ítélőtábla és a Kúria közötti kapcsolatot törvényi szinten biztosítja, hogy a Bszi. 154. § (2) bekezdése értelmében az ítélőtábla kollégiumvezetője tagja a Kúria azonos kollégiumának, másfelől az ítélőtábla kollégiumainak ülésein a Kúria képviselője útján részt vesz (Bszi. 28. § (1) bekezdés). A fentivel hasonló módon rendezi a Bszi. 28. § (2) bekezdése és 154. § (3) bekezdése az ítélőtábla kollégiuma és az illetékességi területén azonos ügyszakban működő törvényszéki kollégiumok közötti együttműködés kereteit. Az ítélőtáblák felállításától kezdődően fennálló, és a jövőben is folytatandó gyakorlat, hogy az ítélőtáblák kollégiumvezetői kölcsönösen részt vesznek egymás kollégiumi ülésein. Mindez hatékony formája a tapasztalatok kicserélésének, egy-egy jogkérdés eredményes megvitatásának, emellett azonban lényeges a kollégiumvezetők közötti közvetlen, személyes kapcsolat kialakítása is.

3.5.2. Az egységes jogalkalmazás biztosításának fontos és hatékony formái a joggyakorlat-elemző csoportok, a különböző országos szintű konzultatív testületek és munkacsoportok. A Szegedi Ítéltábla bírái e testületek munkájában rendszeresen részt vesznek: jelenleg dr. Kemenes István az Új Ptk. Tanácsadó Testületének, dr. Kiss Gabriella és dr. Bálint Attila a gyógyulási (túlélési) esély csökkenésével (elvesztésével) kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot vizsgáló joggyakorlat-elemző csoportnak a tagja, magam pedig a DH törvények hatálya alá tartozó szerződések érvénytelensége tárgyában indult perekkel foglalkozó Konzultációs Testület és az Új Pp. jogértelmezési kérdéseit vizsgáló Konzultációs Testület munkájában veszek részt. A jövőre nézve is fontos, hogy az ítélőtábla képviseltesse magát a jogegység biztosítása érdekében létrehozott szakmai csoportokban, testületekben, hiszen ily módon tudja közvetíteni a saját gyakorlatában észlelt problémákat, kérdéseket, megjeleníteni álláspontját.

3.5.3. Számos jogterületen megfigyelhetők találkozási pontok a civilisztikai és a büntető ügyszak között (pl. gazdasági bűncselekmények, kártérítés, személyiségi jogok megsértése). Lényeges ezért adott esetben az ügyszakok közötti konzultáció, egyes kérdések közös áttekintése, közös szakmai tanácskozások szervezése, indokolt esetben konkrét ügy elbírálásában polgári bíró részvétele a büntető tanácsban és fordítva. Ezekre az együttműködési formákra már akadtak is példák a közelmúltban. Egy civil szervezet tagjainak bűncselekmény gyanúját is felvető megnyilvánulásai miatt a szervezet feloszlata tárgyában indult pert másodfokon elbíráló tanács egy tagja az ítélőtábla egyik büntető bírója volt. A 2018. október 8. napján a büntető bírák részére szervezett továbbképzés keretében pedig a gazdasági bűncselekmények minősítésének polgári jogi vonatkozásairól dr. Kemenes István, míg az új Be.-hez kapcsolódóan a polgári jogi igény érvényesítésének polgári eljárásjogi összefüggéseiről Gaálné dr. Jobbágy Ildikó és jómagam tartottunk előadást. Az előadások anyaga szerkesztett formában országos szaklapban is publikálásra került.

II.

Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás

A Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiumában 2018. évben a másodfokú ügyeket – a kollégiumvezetővel és az ítélőtábla elnökhelyettesével együtt – 11 polgári ügyszakos táblabíró intézte, három másodfokú tanácsban. A tanácsok érdemi munkáját a mellékük beosztott egy-egy titkár segítette, míg az ügyviteli feladatokat tanácsonként két-két tisztviselő

és a polgári iroda két dolgozója látta el, további egy tisztviselő pedig a kollégiumvezető melletti adminisztratív teendőket végezte, és közreműködött a polgári iroda feladatainak ellátásában is.

A tanácsok között az ügyek kiosztására a 2018. évre meghatározott, az év során módosított és jóváhagyott, a nyilvánosság számára is közzétett ügyelosztási rend szerint, a tanácsok között kialakított szakosodásnak megfelelően került sor.

A Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégiuma személyi összetételében a 2018. év folyamán személyi változások annyiban történtek, hogy dr. Hámori Attila ítéltáblai elnökhelyettes megbízatása 2018. szeptember 30. napjával megszűnt, és ezt követően az Országos Bírósági Hivatal Elnöke a polgári ügyszakba tanácselnökként osztotta be. 2018. október 1. napjától kezdődően pedig az Országos Bírósági Hivatal Elnöke a polgári kollégium vezetőjét, dr. Kemenes Istvánt az elnöki feladatok ellátásával bízta meg, míg dr. Hámori Attila ugyanezen időponttól igazgatási feladatok ellátásával megbízott tanácselnökként végezte a korábban az ítéltábla elnökhelyetteseként általa ellátott igazgatási feladatok jelentős részét. Újabb lényeges változások következtek be 2019. április 1. napjával: dr. Kemenes István megkezdte a nyugdíjba vonulását megelőző felmentési ideje töltését, dr. Hámori Attila igazgatási feladatok elvégzésére vonatkozó megbízatása megszűnt, az OBH elnöke dr. Kiss Gabriellát bízta meg az elnöki feladatok ellátásával, majd az elnökhelyettesi feladatok végzésére dr. Benedek Tibor büntető ügyszakos bíró, a II. számú polgári fellebbviteli tanács vezetésére Zaniczné dr. Ocskó Erzsébet kapott megbízást, a kollégiumvezetői feladatok ellátásával pedig engem bízott meg az ítéltábla elnöke. Mindez azt jelentette a civilisztikai ügyszakot érintően, hogy a napi ítélkezési munkából lényegében két tapasztalt bíró (a kollégiumvezető és egy tanácselnök) kiesett, ugyanakkor tanácselnöki státuszba került egy olyan bíró, aki a megelőző hat év alatt – igazgatási jellegű feladatai miatt – a szakmai munkában kevésbé tudott részt venni, s miután korábbi bírói pályafutása során elsődlegesen felszámolási és cégügyekkel foglalkozott, a peres ügyek intézésébe – főleg tanácselnökként – csak fokozatosan lesz bevonható. Pozitív fejlemény viszont, hogy az OBH elnöke további egy polgári álláshelyet biztosított a Szegedi Ítéltábla számára. A kiírt álláshelyre több pályázat érkezett, amelyek elbírálása folyamatban van. Reményeink szerint a pályázatok egyike a közeljövőben eredményes lesz, s így a kollégium összlétszáma a kollégiumvezető nyugdíjazását követően sem fog csökkenni. Minderre figyelemmel a leendő kollégiumvezetőnek fontos feladata lesz – a kollégium tagjainak bevonásával – a civilisztikai ügyek intézésének megszervezése, a tanácsok

összetételének észszerű kialakítása, az ügyelosztási rend megfelelő módosítása. Ezzel összefüggésben hangsúlyozni kívánom, hogy pályázatom sikere esetén természetesen továbbra is aktívan részt veszek a napi ítélkezési munkában, vagy egy „fél tanács” elnökeként, vagy felváltva az egyes tanácsokban.

A fentebb részletezettek alapján megállapítható, hogy miután dr. Kiss Gabriella az elnöki feladatai mellett valószínűsíthetően kevéssé fog tudni részt venni az ítélkezésben, az új álláshely annak betöltése esetén is csak a kiesés pótlására lesz alkalmas, de a korábbiakhoz képest nem fog jelenteni tényleges létszámnövekedést. Kétségtelen, hogy a csökkenő ügyérkezésre tekintettel ez első megközelítésben nem tűnhet különösebb problémának, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy a megelőző években érkezett ügyek kimagasló száma a kollégium valamennyi tagjától olyan feszített munkatempót igényelt, ami hosszabb távon nem lett volna tartható. Lényeges emellett, hogy az egy főre jutó munkateher a jelenlegi ügyforgalmi adatok mellett is meghaladja az országos átlagot. Ugyancsak fontos, hogy – a korábbiakban vázoltak szerint – az alsóbb bíróságokkal való hatékony együttműködés, a jogegységesítő, jogfejlesztő testületek munkájában való részvétel szükségessé tenné, hogy ezekbe a szakmai tevékenységekbe a kollégium valamennyi tagja bevonható legyen. Mindez véleményem szerint indokolja, hogy a dr. Kemenes István nyugdíjazása következtében megüresedő polgári álláshely betöltésre kerüljön, s ily módon a kollégium összlétszáma az eddigi 11-ről 12-re emelkedjen.

Ugyancsak a közeljövőt érintő fontos változás lehet a munkaügyi bíráskodás szervezeti kereteinek átalakítása. Ha megvalósul az az elképzelés, hogy a munkaügyi perek másodfokú elbírálása ítélőtáblai hatáskörbe kerül, és azt az ezen ügyekre kijelölt háromtagú munkaügyi tanács fogja ellátni, ez mellőzhetetlenné fogja tenni annak felmérését, hogy várhatóan miként alakul majd ennek a munkaügyi tanácsnak a leterheltsége, s hogy ehhez képest – az arányos munkateher biztosítása érdekében – a munkaügyi pereken kívül e tanács tagjai bevonhatók-e más tárgyú civilisztikai ügyek intézésébe.

III.

A tárgyi és pénzügyi erőforrásokkal való gazdálkodás

A tárgyi eszközöket illetően a Szegedi Ítéltábla jelenlegi helyzete véleményem szerint jónak mondható.

Minden bíró számára biztosított az önálló dolgozószoba, az asztali számítógép, valamint az otthondolgozást segítő technikai eszközök (laptop, iPad).

A színvonalas szakmai munkát segítő szakkönyvek, szakfolyóiratok a bírák rendelkezésére állnak. Az új Ptk.-hoz és a Pp.-hez készült kommentárok minden tanács számára külön-külön biztosítottak, az egyéb szakkönyvek részben a könyvtárban, részben az egyes szaktanácsoknál minden bíró és titkár számára elérhetők. A könyvtáros rendszeresen tájékoztatást ad az újonnan megjelenő szakkönyvekről, amelyek beszerzésére az ítéltábla anyagi lehetőségeihez mérten, a bírák igényei szerint kerül sor.

A döntvénytárak (KD, BDT, IH) és a jelentős szakfolyóiratok (Magyar Jog, Céghírnök, Gazdaság és Jog, Jogtudományi Közlöny, Európai Jog stb.) papír alapon az ítéltábla rendelkezésére állnak, az azokban megjelenő eseti döntések kivonatos tartalmáról, a szakfolyóiratokban megjelenő cikkekről a bírák folyamatosan tájékoztatást, az utóbbiakról igény szerint fénymásolatot kapnak. A könyvtáros a bírák igényei alapján könyvtárközi kölcsönzés keretében beszerzi azokat a szakkönyveket, szakcikkeket, amelyek az ítéltáblának nem állnak rendelkezésére.

Jelentős segítséget jelent, hogy az OBH folyamatosan felhívja a figyelmet a bírói munkát érintő új jogszabályokra, ill. jogszabály-módosításokra, az azok lényegét érintő összefoglalók megkönnyítik a bírák számára a változások figyelemmel kísérését.

A magnetofonokat felváltó diktafonok kezelését a bírák és a tisztviselők is megszokták. További előrelépést jelentene a beszédfelismerő programok alkalmazása, amelyek használatára több bíró jelezte az igényét. Ez a határozatok írásba foglalásán túl jelentősen segítené a bírák egyes ügyekre való felkészülését, különösen a nagy terjedelmű ügyiratok kijegyzetelését. Fontos megvizsgálni és a lehetőségek szerint szorgalmazni a program és az annak használatához szükséges eszközök beszerzését, felhívni a bírák figyelmét a program használatának előnyeire, megszervezni e téren a bírák képzését.

A tárgyalótermek száma, mérete megfelelő, berendezése színvonalas, számítógéppel felszerelt. Tekintettel arra, hogy a Pp. 159. § (4) bekezdése a jegyzőkönyvkészítés egyik formájaként lehetővé teszi a jegyzőkönyv képet és hangot egyidejűleg rögzítő folyamatos felvétel útján történő készítését, meg kell vizsgálni a kép- és hangrögzítésre alkalmas rendszer beszerzésének és kialakításának a lehetőségét. Hasznos lenne ezen túl a Via Video rendszer bővítése keretében olyan technikai megoldás kialakítása, ami lehetővé tenné a közérdeklődésre számot tartó ügyekben tartott tárgyalások televízió útján vagy interneten történő közvetítését.

A tárgyalótermek előtt megfelelő ügyféltér áll az ügyfelek és képviselőik rendelkezésére. Az ügyfélcentrum kialakítása már az ítélőtábla 2003. évben történt felállítása során megtörtént, az jelenleg is alkalmas arra, hogy az ügyfelek nyugodt, kulturált körülmények között tanulmányozhassák az ügyiratokat. Maguk a kezelőirodák megfelelően felszereltek, de kisméretűek, a megnövekedett ügyirat-kezelési feladatok (fénymásolás, szkennelés) ellátásához szükséges „besegítés” megszervezése ezért nem egyszerű feladat.

IV.

A bírósági szervezet integritása, az ítélezés átláthatósága

A bírák, a bírósági szervezet integritása megköveteli a bírák feddhetetlenségét, pártatlanságát, becsületességét, támadhatatlanságát, az ítélezési és igazgatási munka átláthatóságát. Jogszabályi alapja az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, amely szerint a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak, valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 36. § (2) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezés, ami a bíró kötelezettségévé teszi, hogy minden ügyben befolyástól mentesen, és részrehajlás nélkül járjon el, a döntés befolyásolására irányuló minden kísérletet hárítson el és arról tájékoztassa a bíróság elnökét. A bírói integritás érvényesülése objektív mércéjének tekinthető, megállapítást nyert-e valamely hivatali bűncselekmény elkövetésében a bíró bűnössége, továbbá hogy mennyiben bizonyultak megalapozottnak a bíróval szemben előterjesztett elnöki panaszok és az eljáró bíró elfogultságára alapozott kizárási indítványok. A Szegedi Ítélőtábla bíráinak feddhetetlenségéhez, pártatlanságához nem férhet kétség. Korrupciós bűncselekmény

elkövetésének még a gyanúja sem merült fel egyetlen bíróval szemben sem, a panaszokat az elnök nem találta alaposnak, és az elfogultság címén előterjesztett kizárási indítványok is elutasításra kerültek.

Az ítékezés átláthatóságát, mint a szervezeti integritás alapját biztosítja egyfelől az ügyelosztási rend ítélettábla honlapján való közzététele, és ezáltal betartásának bárki általi ellenőrizhetősége, másfelől az ítélettábla ítéleteinek az anonimizált határozatok adatbázisába történő feltöltése.

V.

A bírósághoz való hozzáférés

1. A jogalkalmazás egysége, az ítékezés átláthatósága, a döntések meggyőző ereje és színvonala szempontjából egyaránt fontos, hogy az ítélettábla döntései a lehető legszélesebb körben, minden érdeklődő számára hozzáférhetőek, megismerhetőek legyenek. Ennek csupán egyik formája, hogy a törvényi rendelkezéseknek megfelelően a jogerős ítéletek anonimizált formában elektronikusan közzétételre kerülnek. A bírói gyakorlatot figyelő, megismerni kívánók számára talán ennél is jelentősebbek az ítélettáblák elvi megállapításokat is tartalmazó határozatait, kollégiumi véleményeit és – esetenként a bírák tanulmányait is – publikáló szakfolyóiratok, amelyek közül a Bírósági Döntések Tárában és az Ítélettáblai Határozatokban a Szegedi Ítélettábla döntési is rendszeresen megjelennek. E tekintetben fontos feladat hárul a kollégiumvezetőre, hiszen elsősorban az ő felelőssége, hogy folyamatosan figyelemmel kísérelje a tanácsok valamennyi határozatát, és kiválogassa azok közül a közzétételre leginkább érdemeseket.

A Szegedi Ítélettábla Polgári Kollégiumának – az ítélettábla illetékességi területéhez tartozó valamennyi törvényszék és járásbíróság részére hozzáférhető – évente egy-két alkalommal megjelenő kiadványa a Szegedi Táblabírósági Füzetek, amelyek gyűjteményes formában tartalmazzák az ítélettábla kollégiumi üléseinek vitaanyagait, kollégiumi véleményeit, valamint témák szerinti csoportosításban az iránymutatónak tekinthető döntéseit (ítéleteket és végzéseket egyaránt), külön kiemelve azok lényegi elvi tartalmát. Ennek a gyakorlatnak a fenntartását feltétlenül követendőnek tartom, egyben szükségesnek ítélem – a mára már igen

nagy terjedelművé vált döntéstár könnyebb kezelhetősége és hozzáférése érdekében – megvizsgálni annak a lehetőségét, hogy az eddig összegyűlt anyag témák szerint rendszerezve az ítélőtábla honlapjára is felkerülhessen.

2. Fontosnak tartom a társjogász hivatásrendekkel kialakult jó kapcsolatok fenntartását. A gyakorlat szerint az ítélőtábla Polgári Kollégiumának ülésein részt vesznek a Szegedi Ügyvédi Kamara, a Szegedi Fellebbviteli Főügyészség valamint a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának képviselői, és az ítélőtábla bírái is rendszeresen meghívást kapnak az egyetem által szervezett tudományos konferenciákra. Minden évben több joghallgató és jogi asszisztens tölti az ítélőtáblán a szakmai gyakorlatát, az ítélőtábla bírái pedig rendszeresen részt vesznek az egyetemi záróvizsgák vizsgabizottságaiban. Ezek a kapcsolatok, együttműködési formák a tapasztalatok szerint hasznosak, megőrzésük, fejlesztésük feltétlenül indokolt.

3. Évek óta működik az ítélőtáblán a „Nyitott bíróság program”, amelynek keretében a bírák és a bírósági titkárok jogi ismeretterjesztő előadásokat tartanak az ezt igénylő középiskolákban. A visszajelzések kedvezőek, a diákok nagy érdeklődést mutatnak mind a bírósági munka, mind az őket elsősorban érintő jogterületek (családjog, munkajog) iránt, így a program továbbfolytatása mindenképpen indokolt.

VI.

A képzés

Kiemelt feladatnak tekintem a Polgári Kollégium tagjainak aktív – oktatói, moderátori szerepvállalásra is kiterjedő – részvételét mind az OBH által szervezett központi, mind a regionális képzésekben.

Különösen fontos továbbra is napirenden tartani az új polgári perrendtartással és az elektronikus ügyintézésrel kapcsolatos oktatásokat, az anyagi jogi kérdéseket érintően pedig egyrészt a jelenleg folyamatban lévő „dömping perek” (pl. devizaperek), másrészt a közeljövőben várhatóan nagy számban induló pertípusok tárgyában tartandó képzéseket. Ez utóbbit illetően az országos szinten megindult nagyszámú építkezést figyelembe véve várható a hibás teljesítésből eredő igények bíróság előtti érvényesítése, s miután ezekben a perekben

már az új Ptk. szabályait kell majd alkalmazni, hasznosnak tűnik ebben a témában oktatásokat szervezni központi és regionális szinten egyaránt.

Elsősorban az új Pp. alkalmazása körében célszerűnek tartom a törvényszéki kollégiumokkal együttműködve a Szegedi Ítéltábla honlapjának intranetes felületén kialakítani egy „jó gyakorlat” könyvtárat, ami az ítéltábla illetékességi területén működő valamennyi bíróság bírái, titkárai és fogalmazói számára elérhető lenne. Ide elsősorban a kollégiumvezetők illetve a kollégiumok kijelölt tagjai által lektorált végzések kerülnének feltöltésre (az eljárás folyamán hozott és az eljárást befejező, valamint első- és másodfokú végzéseket is ideértve).

Ugyancsak lényeges az ítélezés technikai, adminisztratív részét segítő új technikai eszközök és számítástechnikai programok (pl. beszéd felismerő program, Digitális Bíróság Projekt) használatának bírák, titkárok és tisztviselők általi elsajátítása, az ehhez szükséges helyi képzések megszervezése.

Úgy vélem, a fent megfogalmazott tervek, célkitűzések összhangban állnak az OBH elnöke által meghatározott stratégiai célokkal, valamint a Szegedi Ítéltábla elnökének közép- és hosszú távú terveiben foglaltakkal. Bízom benne, hogy a vázolt elképzeléseim megvalósításuk esetén hozzájárulnak a Szegedi Ítéltábla, és ezen keresztül az egész bírói szervezet elismertségéhez, tekintélyének növeléséhez. Mindebben számítok kollégáim és az OBH támogatására.

Szeged, 2019. április 25.

Dr. Szeghő Katalin

